

loteriških vlagnicah upanje velike sreče kupiti zamore, in včasih kakor slepa kokoš zerno tudi kaj zadene. Namen državni gospodarstva pri ti napravi je na eni strani iz nagiba ljudstva do igre nekoliko državni dohodka preskerbeti, na drugi strani pa skrivne, morebiti še bolj voherne in nevarne igre ovérati. Kolikor je bilo že zoper loterijo govorjeniga in pisaniga, vendar še razsojeno ni, ktera škoda de je veči: ali tista, ki jo loterija vzrokuje, ali pa tista, ktero odvráčuje? Prevdarjeno število loteriškiga dohodka je za léto 1848 na debelo na 13 milijonov in 345,000 gold., — čistiga pa le 4 milijone in 600,000 gold.

6. Še nekoliko dohodkov pride samo na Talijanskim iz zedinjenih pravic, kteri so na čistim na 344,000 gold. prevdarjeni.

To so vsi davki naše avstrijske države, brez tistih denarjev, ktere po poti posojil prejmlje.

(Dalje sledi.)

Domáci zdravník in vodník v mnogih opravilih mesca véliciga travna.

(Zdravník). Ta mesec se natora pomladí, vse je veselo — kmet in mestnik vživata čisti spomladanjski zrak. Od bolezin, ki bi bile ta mesec posebno navadne, nimamo nič povedati; če je veliki traven posebno hladán, se primerijo bolezni iz prehlajenja, posebno kašelj. — Svariti pa moramo ljudi, de naj opustijo staro vražo, po kteri mislijo, de je dobro ali potrebno, na spomlad kri pušati, de se človek očisti. Ni je skorej bolj neumne misli od te, od starih zabitih časov nam zapušene! Kri je nar zlahtniši tekočina našiga trupla, ktere človek brez škode nikdar ne zgubi, ako je zdrav. Le hude bolezni, pri kterih začne kri kipeti, v glavo, na pljuča i. t. d. tišati, se vnemati, terjajo, de se ljudém in živini kri puša, in pred ko se v tacih zadevah to stori, boljši je. Kdor si tedej puša, nej zdravníka poprašá: ali je zares bolán — nikar pa nej ne gleda na spomlad ali na luno! — Kako neki si boš s pušanjem kri čistil? Kaj misliš, de je v žilah slaba kri od dobre ločena, kakor v skledi smetana od mleka, de tedej slabo lahko izpustiš, dobro pa ohraniš? Nespametna misel! ktera kaže, kako neumni so bili v ti reči nekdej ljudjé, ki so si spomladi zjutrej kri pušali, popoldné pa že pri polnimu bokalu vina sedéli, zgubljenó moč si zopet pridobiti!! — Spomlad nam da druge in gotove pomočke, kri čistiti, namreč: čisti zrak pod milim Bogam, pomladanjske zelenjave in sadje za jed, hladno čisto vodo. Teh pomočkov se primi, ljubi prijatelj, ako si hočeš kri zares očistiti in se pozdraviti.

(Poljske opravila). Kar žita in sicer sadežev vreme ni pripustilo, konec poprejšnjiga mesca sejati, se seje posebno v prvi polovici tega mesca. Proσό, turšica, fižol, konoplje, ajda na praho, krompir i. t. d. se seje in sadi še ta mesec. Nemška detelja že da v prvi polovici tega mesca prvo košnjo. Na travnike ne pušaj več živine, kér je trava v nar lepši rastvi.

(Živinoréja). Kdor ima dovelj piče za govejo živino, naj je nikar ne goni na pašo; v hlevu ti bo dala veliko dobriga gnoja in se obvarovala marsiktere bolezni, ki se je na pašovnikih naleze. Od suhe piče pa ne preskoči nanagloma k zeleni; nagli preskók od suhe na zeleno klajo naključí nenavajeni živini marsiktere bolezni. V začetku tedej mešaj zeleno klajo s suho, in tako počasama privadi živino same zelene piče. Prememba suhe klaje z zeleno nakloni živini večidel drisko, ktera pa, če ni prehuda, je živini zdrava in ne potrebuje ozdravljanja. S suho kermo se preobilna driska večidel zopet vstavi. — Če živino na pašo ženeš ali ji v hlevu zgol zelene piče pokladaš, dej ji poprej

piti, ne pa kadar ima že trebuh z zeleno pičo napolnjen, sicer jo bo napenjati začélo. — Prešiče tudi v hladnim svinjaku derži, tode pripusti jim, de se ob vročini kopljejo in v blatu včasih povaljajo, de jih ne bo koža sèrbela. Prešič — akoravno je po navadni misli svinška žival, mora čeden držan biti. — Ovcé dobijo že na pašnikih dovelj piče.

(Vertnárske in vinorejske opravila). Vertnár ima s sajenjem in presajanjem mnogoverstne zelenjave dokaj opraviti. Presajenim mladim drevescam v suhim vremenu prilivaj; nerodovitne šibice cepljenkam odreži. Mladimu drevju ne pokaži več gnoja; travo okoli drevja trebi. Gosence pridno zatiraj (létas jih je ta mesec posebno veliko). Vinograd se okopuje in kar koli se da globoko, de spodnja perst na verh pride in rodovitna postane. Plevél se iz nogradov trebi in na kup v gnojne jame spravlja. Za cepljenje tert, ako se ni v jeseni zgodilo, je zdej nar pripravniši čas. — Hmelj se vdru-gič okopuje in osipa. — Čebulno in korenjevo seme v gnojnici namôči, predin ga seješ; bo lepši gnalo.

(Hišna gospodinja) zdej posebno gleda na molžne krave. Posodo za mléko čisti in snaži, de je veselje. De mléko veliko smetane da, ga dèni v bolj plitve posode, ki so zgorej široke, na dnu pa vozke. Sirovo maslo (puter), če ga je veliko, naj se osolí; sir se začne delati. Maslo tega mesca je nar boljši, nar stanovitniši, za zimo ga prihrani. — Kader réž cvetè, pravijo, de kurja žival rada piko dobí; de se odverne, splakni ji vsaki dan vodno korito ali posodo, iz ktere pije; nalij ga z bistro vodo, in nekoliko kimeljna va-njo vérzi.

Šol in šolnikov po deželi nikar ne pozabíte!

Pri marsikteri fari na deželi so že davnej šole; pa čisto malo so do sedaj pripomogle h koristnimu omikanju in k vnemi prave ljubezni do vsiga, kar človeško življenje po pameti resnično posladiti zamore.

Pravi odgovor na vprašanje: zakaj de so naše dežel-ske šole do sedaj tako malo prida donesle, je: kér so učeni-ki v vednostih, v kterih bi imeli mladost podučiti, večidel neizurjeni, premalo izučeni, in pa kér so si učeni-ki ali šolniki našim zgol slovenskiga jezika privajenim otroči-čem prizadevali, v neznani nemšini branje, pisanje, račun-stvo, pravopis i. t. d. v glavo ubivati. Kdor hoče dober šolnik na deželi biti, se mora veliko učiti; njemu ni zadosti le dobro brati, lepo in práv pisati, gladko račun-iti in misli spodobno spisovati znati; on mora tudi razumeti, mladost z rahlo besedo k uku vnemati, v nji ljubezen do vsiga dobriga in lepiga izbujevati. Sam lepiga in praviga pobožniga zadržanja, ne pa hinavec in potuhnjenec, naj bo učenik učencam prvi izgled!

Kmetiški mladosti, ki je namenjena vse svoje žive dni pri kmetijstvu svoj živež iskati, bi bil lahko razumljivi poduk v poglavitnih opravilih kmetijstva silno koristen in potreben. Kakó serčno mora veseliti fantiča, slišati kakó se zamore veliko drevjiča raznih sadnih plemén iz pešká izrediti; kakó se da požlahtiti, saditi, k nagli rasti in rodovitnosti primorati; kakó slab travnik v dobriga, pusta njiva v rodovitno obrniti, — sploh vse kmetiške dela tako opravljati, de se z malimi potroški veliko dobička doseže.

Potreba je tedej, de se vsakteri deželski učenik v kmetijstvu po bukvah in po skušnjah dobro izuri, de bo vedil šolski mladosti brane reči tudi razložiti in razjasniti, nezvedenim sosedam pa pri vsaki priložnosti dober svét dati. To mu bode prijaznost in spoštovanje cele okoljšine naklonilo in tudi marsikteri hvaležni dar doneslo. Z učenitvam je večidel zedinjeno orglanje v cerkvi. Kakor lepo spodobno orglanje serce proti vsi-gamogočnimu Bogu povzdigne, tako nespodobno, bolj ple-